

LUNDS
UNIVERSITET

Ett lovande projekt med olyckliga konsekvenser

En utvärderande analys av Martha Nussbaums kapacitetsteori

Johan Persson

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

MRS31: Höstterminen 2014

Handledare: Lena Halldenius och Emma Sundkvist

Abstract

Syftet med den här uppsatsen är att med hjälp av en argumentationsanalytisk metod undersöka hur fenomenet Self-delimiting peoples påverkar, och påverkas av, filosofen Martha Nussbaums kapacitetsteori. Self-delimiting peoples är grupper av människor som inte har någon relation med den stat vars territorium de befinner sig på. Genom att redogöra för en sådan grupps historik samt nuvarande förutsättningar visar jag att dessa grupper inte kan leva värdiga mänskliga liv enligt Nussbaums definition. I dagsläget behandlas ön the North Sentinel och dess befolkning som en nation med rätt till självbestämmande vilket gör att de inte påverkas av nationell eller internationell lagstiftning. Detta har konsekvenser för befolkningens individuella rättigheter och möjligheter att få hjälp med att utveckla sina förmågor. Slutsatsen som dras är att Self-delimiting peoples saknar vissa centrala förmågor och rättigheter så länge omvärlden lämnar dem i fred. Trots att Nussbaums teori rättfärdigar nya kontaktförsök gör de faktiska omständigheterna som rör grupperna att detta ändå inte kan sanktioneras. Detta gör att teorins anspråk på att vara universell och meningsfull för alla människor starkt ifrågasätts.

Keywords:

The North Sentinel, Self-delimiting peoples, Martha Nussbaum, Rättigheter, Förmågor, Universalism

Innehållsförteckning

Sida:

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställning	2
1.2	Primärmaterial	3
1.3	Sekundärmaterial	3
1.4	Forskningsetiska bedömningar	4
2	Metod	5
3	Martha Nussbaums kapacitetsteori	6
3.1	Olika sorters förmågor	7
3.2	Mänsklig värdighet	8
3.3	Universella värden	8
3.4	Utvärderande jämföring av livskvalité	10
4	Fenomenet Self-delimiting peoples	11
4.1	Begreppsdefinition	13
5	The North Sentinel	14
5.1	Historik	14
5.2	Nutid	15
5.3	Kontakt eller intervention	17
5.4	Problem med sporadisk kontakt och olika agendor	17
6	Analys	19
6.1	Listan över kapaciteter	19
6.2	Förmågor och rättigheter	23

Innehållsförteckning (forts)

Sida:

7	Vad bör vi göra?	25
7.1	Det som talar för kontakt	26
7.2	Det som talar mot kontakt	29
7.3	Besvärande omständigheter	30
7.4	Slutsats	32
8	Diskussion	32
9	Referenser	35

1 Inledning

Längst bak i Libers Världsatlas från 2004 finns ett register över cirka 60000 platser som återfinns i boken. Namn på platser följs av nationstillhörighet, sidhänvisningar och koordinater. På sida 296 står det ”North Sentinel (IND) 103 F 5” följt av en symbol som ser ut som ett berg, vilket indikerar att det är ett ”naturnamn” på exempelvis ”ett berg, en ö eller geografiska områden”. Utan att veta något om just den här platsen försvinner den bland alla andra namn på städer, floder och områden.

Om vi slår upp rätt sida och med hjälp av koordinaterna lokaliserar platsen ser vi en liten ö i Bengaliska viken, sydväst om the Andaman Islands. Den är inte mycket större än en prick, omgärdad av Indiska Oceanens grunda vatten. Även när vi ser ön på en karta uppstår problem med att särskilja den från de andra öarna i närheten.

En annan karta i samma bok har små symboler för vad som produceras i olika länder. Indien har symboler för naturtillgångar som järn, stenkol och uran. Vi kan utläsa ytterligare symboler för te och sockerrör. Om vi tittar österut igen upptäcker vi direkt att inga sådana symboler finns placerade inom koordinaterna F 5. Överhuvudtaget ser öarna anonyma ut: oberörda av den globaliserade och produktionsivriga världen. Det enda vi får veta är att öarna tillhör ett ”fiskeområde”.

Den information vi kan skaffa oss om the North Sentinel genom att konsultera en kartbok är alltså knapphändig. Ingenting tyder på att det är något speciellt med just den här ön. Men faktum är att den skiljer sig markant från nästan alla andra platser som återfinns i registret. Inom ramen för denna uppsats kommer jag att förklara varför den här tillsynes vanliga ön är så speciell och varför den utgör ett teoretiskt såväl som praktiskt problem för Martha Nussbaums kapacitetsteori.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställning

Det är ett problem för alla teorier som gör anspråk på att vara universella om dess förmåga att omfatta alla slags fenomen är otillräcklig. Det är därför fruktbart att utifrån ett avvikande fenomen, i den här uppsatsen begreppet *Self-delimiting peoples*, undersöka hur långt filosofen Martha Nussbaums universalism egentligen sträcker sig.

I en värld bestående av samhällen i varierande storlek finns det fortfarande grupper som varken har, eller vill ha, kontakt med den ”civiliserade” världen. Hur påverkar den här avsaknaden av en relation med en stat deras förmågor och rättigheter?

Syftet med den här uppsatsen är att göra en utvärderande analys av Martha Nussbaums kapacitetsteori och undersöka huruvida *Self-delimiting peoples*, och mer specifikt the North Sentinelese peoples (eller Sentinaleserna), har de centrala förmågor som krävs för att leva vad Nussbaum betecknar som ett värdigt mänskligt liv. Mer generellt undersöker jag teorins ingångsvärden samt hur vi bör behandla dessa grupper. Mina frågeställningar är:

Kan Sentinaleserna enligt Nussbaums lista över kapaciteter leva ett värdigt mänskligt liv? Om inte, varför?

Vilka rättigheter har de?

Hur bör vi enligt Nussbaum hantera den situation de lever under?

Efter en genomgång av material, etiska överväganden samt metoden jag använder presenteras en sammanfattning av Nussbaums kapacitetsteori. Därefter redogör jag för begreppet *Self-delimiting peoples*. Detta exemplifieras genom en sammanställning av Sentinalesernas historiska och samtida levnadsvillkor, vilket konkretiserar det perspektiv jag utgår ifrån och förankrar det i verkligheten. I analysen besvaras fråga ett och två under avsnitt sex och den tredje under avsnitt sju. Uppsatsen avslutas med en diskussion.

1.2 Primärmaterial

Martha Nussbaum är professor i juridik och etik vid the University of Chicago och har tidigare verkat vid universiteten Brown, Harvard och Oxford. Hon har, utöver att producera mängder av artiklar och böcker, varit involverad i FN:s program för ekonomisk utveckling.¹ Hon är liberalfeminist och många av hennes verk behandlar frågor om de minst privilegierade människorna. I ”Kvinnors liv och social rättvisa”² redogör hon för sin kapacitetsteori. Jag använder mig av kapitel ett och två som behandlar universella värden och adaptiva preferenser.

För att bredda min analys och täcka delar som inte tas upp i ovanstående bok använder jag mig även av Nussbaums ”Främja förmågor”³ som är en lite mindre omfattande och komplicerad framställning av teorin. Den fungerar utmärkt som ett komplement då den bland annat behandlar frågor om nationers ansvar för att främja förmågor. Dessutom är den publicerad några år senare än ”Kvinnors liv och social rättvisa” vilket gör den mer aktuell och passande att utnyttja som en ytterligare resurs.

Jag har medvetet valt att inte göra någon större avgränsning av materialet då mina frågeställningar kräver ett brett urval.

1.3 Sekundärmaterial

Lantz Fleming Miller är doktorand vid City University of New York. Miller sysslar främst med normativ och tillämpad etik inom områden som företags- och teknologisk etik samt mänskliga rättigheter.⁴ Det är inom fältet för det senare han skriver artikeln jag använder mig av. Den tar sig an ett fenomen som för närvarande har fått ytterst lite uppmärksamhet inom människorättslitteraturen, nämligen de grupper han benämner som Self-delimiting peoples.⁵

¹ The University of Chicago, Faculty & Staff, Martha Nussbaum, (Hämtad 20141124)

² Nussbaum, Martha Craven, *Kvinnors liv och social rättvisa: ett försvar för universella värden*, Daidalos, Göteborg, 2010

³ Nussbaum, Martha Craven, *Främja förmågor: en modell för mänsklig utveckling*, Karneval, Stockholm, 2013

⁴ Business Ethics Quarterly, About, Volume 23, Issue 4, October 2013, (Hämtad 20141124)

⁵ Miller, Lantz Fleming, Rights of Self-delimiting Peoples: Protecting Those Who Want No Part of Us, *Human Rights Review*, 14(1), 31-51, March 2013

Vishvajit Pandya är antropolog och har studerat olika ursprungsbefolkningar på the Andaman Islands sedan 1983. Han har själv varit med på ”official contact expeditions” till the North Sentinel vid tre tillfällen.⁶ I ”Through the Lens and Text: Constructions of a 'Stone Age' Tribe in the Andaman Islands” diskuterar han hur texter och bilder reproducerar bilden av Sentinaleserna som fientliga och primitiva. Artikeln används främst som en motpol till de nyhetsartiklar jag tar upp för att reda ut vilka faktiska omständigheter Sentinaleserna lever under.

Adam Goodheart är en amerikansk historiker och journalist⁷ och har precis som Pandya besökt the North Sentinel. I ”The Last Island of the Savages” går han systematiskt genom de olika försöken till kontakt som skett under historiens gång för att till slut mynna ut i sin egen, smått misslyckade, expedition. Jag använder mig av Goodheart för genomgången av öns historia och befolkningens tidigare möten med andra människor.

Alla artiklar är ”peer reviewed” och förutsätts därför hålla hög kvalitet. Goodhearts artikel saknar fotnötter men utsagorna i den stämmer väl överens med information från andra källor. Därför anser jag att den är tillförlitlig och fungerar bra som underlag för den historiska översikten. Utöver detta använder jag mig av två nyhetsartiklar från the Guardian och the Telegraph. Dels för att få ett annat perspektiv än det akademiska, samt för att de blir intressanta i relation till Pandyas artikel.

1.4 Forskningsetiska bedömningar

Det fenomen, eller den grupp, jag ”använder” som underlag för mina frågeställningar lever under omständigheter som är diametralt annorlunda mot våra. När jag i uppsatsen använder ord som ”vi” och ”de” gör jag det med vetskapen om att sådana klassificeringar ofta är problematiska. I det här fallet använder jag ”vi” som ett samlingsord för alla människor som inte lever under samma omständigheter som ”dem”.

Jag vill uppmärksamma läsaren på att det finns en tydlig maktasymmetri inbyggd i mina frågeställningar. Vi kan påstå saker om dem, men de kan inte säga yttra sig om oss. Detta kan vid

⁶ Pandya, Vishvajit, Through Lens and Text: Constructions of a 'Stone Age' Tribe in Andaman Islands, *History Workshop Journal*, Vol. 67 Issue 1, 2009, s. 192

⁷ Goodheart, Adam, Author, adamgoodheart.com, (Hämtad 20150106)

första anblicken verka oskyldigt, men som jag senare visar kan det ha konsekvenser för deras fortsatta existens. Vi har, beroende på hur vi väljer att agera, möjlighet att påverka deras liv: vare sig det är positivt eller negativt. De har få, om några, sådana möjligheter.

Eftersom jag så långt det går vill undvika att spekulera grundar sig min genomgång av Sentinalesernas livsbetingelser i tidigare forskning. Vissa antaganden är dock omöjliga att undvika. Jag menar att det finns en skillnad mellan att slå fast att de inte har samma möjligheter till utbildning som oss och att uttala sig om deras beteenden. Som alltid när det gäller grupper finns det individuella skillnader inom dessa och att studera en grupp ”från strandkanten” kan helt enkelt inte fånga upp denna komplexitet. Jag återkommer till det här problemet när jag diskuterar Pandyas artikel under rubriken ”Problem med sporadisk kontakt och olika agendor”.

2 Metod

För att uppnå mitt syfte använder jag mig av en argumentationsanalys, som varken är uttömmande eller substanslös. Det fenomen jag undersöker är på olika sätt atypiskt och eftersom Nussbaum inte ägnar grupper som Sentinaleserna någon uppmärksamhet ställer det till en del problem när jag ska undersöka hur hennes teori hanterar mina frågeställningar. Mitt arbete liknar därför ett sorts detektivarbete där jag letar efter resonemang som kan kopplas till det valda perspektivet.

Argumentationsanalyser kan se ut på en rad olika sätt men det som är gemensamt för dem är att de letar efter goda skäl. Det jag letar efter är därför vilka goda skäl Nussbaum har för att det finns vissa värden som inte skiftar mellan olika samhällen samt att människor har rättigheter endast i kraft av att vara människor. Dessutom är jag intresserad av vilka teorins ingångsvärden är och varför hon valt just dessa. Analysen består av två moment:

Det första jag gör är att konsultera Nussbaums lista över centrala mänskliga förmågor och jämför den med de specifika omständigheter Sentinaleserna lever under (dessa omständigheter redogör jag för under avsnitt fem). Genom att använda mig av listan kan jag komma fram till huruvida Sentinaleserna lever värdiga mänskliga liv. Den slutsats jag drar av den här delen av analysen ligger sedan till grund för min tredje frågeställning som behandlas under avsnitt sju.

Det jag letar efter är resonemang som har relevans för mina frågeställningar. Vad som framstår som relevant blir givetvis till viss del subjektivt. Om någon annan skulle titta på samma litteratur är det inte osannolikt att de skulle finna andra aspekter av teorin relevanta. Det verkar därför finnas ett problem med intersubjektiviteten i uppsatsen. Jag menar dock att denna risk kan minimeras genom att jag redogör för kontexten till citaten och varför jag tar med dem. På så sätt kan läsaren förstå syftet med varje citat och själv följa med i tolkningarna av dem.

För att få en viss systematik i undersökningen (något som är viktigt på grund av det omfattande materialet) har jag valt resonemang som kretsar kring statens betydelse för att främja förmågor, synen på rättigheter och fokus på individen. Jag menar att ett omfattande material är nödvändigt för att kunna besvara mina frågeställningar och någon specifik redogörelse för Nussbaums argumentationsscheman eller liknande kan därför inte göras. Istället ges en generell bild av hennes överordnade argumentation.

När jag tolkar mitt material använder jag mig av en välvillighetsprincip. Det betyder att jag ger Nussbaum "the benefit of the doubt" när det gäller att fastställa om Sentinaleserna lever värdiga mänskliga liv eller inte. Som jag redogör för i det kommande avsnittet, där jag introducerar teorins hörnstenar, anser Nussbaum att det finns ett *tröskelvärde* för varje förmåga. Detta värde sätts olika beroende på lokala förutsättningar och omständigheter. För att Sentinaleserna ska kunna sägas hamna under tröskeln ska detta värde vara så lågt man kan sänka det utan att förlora innebörden av begreppet.

Kortfattat använder jag mig av ovanstående principer och begrepp som riktlinjer för insamling av material till analys, tolkning och utvärdering.

3 Martha Nussbaums kapacitetsteori

För att få en bild av Nussbaums projekt sammanfattar jag här hennes teori och redogör för de mest centrala begreppen. Detta är nödvändigt för att förstå analysen.

Det huvudsakliga syftet med projektet är att "filosofiskt motivera grundläggande konstitutionella principer som varje lands regering bör respektera och genomföra, som ett rent

minimum av vad respekten för mänsklig värdighet kräver”.⁸ Det är en etisk position där Nussbaum tar ställning för vissa saker hon menar är nödvändiga komponenter i *varje* människas liv. Som undertexten till ”Kvinnors liv och social rättvisa” skvallrar om försöker hon även ge ”ett försvar för universella värden”.⁹ Innan vi går vidare vill jag uppmärksamma läsaren på att jag använder begreppen kapaciteter och förmågor som synonymer av den enkla anledningen att existensen av det ena innebär existensen av det andra.

3.1 Olika sorters förmågor

Det finns tre typer av förmågor som är viktiga att redogöra för. Den första är de *grundläggande förmågorna*. Exempel på dessa är dels synen och hörseln, som kan fungera omedelbart, och dels andra förmågor, så som talet och språket, vilka behöver utvecklas och läras in.¹⁰ Den andra typen är de *inre förmågorna* som Nussbaum beskriver som ” mogna beredskapstillstånd”. Dessa förmågor är till stor del beroende av materiellt och socialt stöd för att kunna leda till *funktioner*¹¹ (beskrivs nedan). Den tredje och sista typen av förmåga, och den typ hennes lista bygger på, är *kombinerade förmågor*, som kan beskrivas som en kombination av inre förmåga och de sociala och materiella villkoren en person lever under.¹²

Det är funktionerna, inte förmågorna, som gör ett liv människovärdigt. Det här beror på att ett liv med bara förmågor, som aldrig leder till funktioner, inte är något eftersträvansvärt. Skälen till att modellen trots detta faktum riktar in sig på förmågor snarare än funktioner har att göra med den stora plats Nussbaum gör för valfrihet i sin teori.¹³

Nussbaum försöker undvika att bli kritiserad för att modellen ska vara västerländsk. Ett av hennes större argument mot denna anklagelse är att hennes teori grundar sig i en politisk liberalism. Hon vill alltså inte pådyvla någon funktioner som den inte vill ha. Det här hänger

⁸ Nussbaum, 2010, s. 24

⁹ Nussbaum, 2010, omslag

¹⁰ Nussbaum, 2010, s. 113

¹¹ Nussbaum, 2010, s. 113-114

¹² Nussbaum, 2010, s. 114-115

¹³ Nussbaum, 2010, s. 117

ihop med hennes respekt för människor och deras val.¹⁴ Jag återkommer till den politiska liberalismens roll nedan.

3.2 Mänsklig värdighet

Ett centralt begrepp för Nussbaum är *mänsklig värdighet* som hon menar har en ”djup och kulturöverskridande resonansbotten”.¹⁵ Människan har ett värde som skiljer sig från det andra arter besitter. Nussbaum menar att djur också har vissa förmågor som är viktiga att ta hänsyn till, men att dessa skiljer sig från de hon definierar som ”sant mänskliga”. Hon lånar friskt idéer från Aristoteles och Marx, där den sistnämndes syn på människan som en ”fri och värdig varelse som formar sitt liv i samhörighet med andra” kan tjäna som ett exempel på denna skillnad mot djuren “som likt ett får i skocken passivt låter sig skuffas hit och dit av omgivningen”.¹⁶

Immanuel Kants princip om att behandla alla människor som mål i sig ligger till grund för Nussbaums egen princip om vars och ens förmåga. Varje person besitter ett inneboende värde som måste respekteras och vissa levnadsvillkor erbjuder ett människovärdigt liv medan andra inte gör det.¹⁷

Värdigheten är i sin tur kopplad till agentskap. Människor måste behandlas som kapabla att välja och handla och inte bara som “passiva förmånstagare”.¹⁸ Vad som krävs för ett värdigt liv är att man kommer över en *skälig tröskelnivå* på tio centrala områden. Det finns alltså en kärna i varje kategori på listan. Saknas denna saknas en nödvändig förmåga för att leva människovärdigt.¹⁹

3.3 Universella värden

Nussbaum tar upp tre motargument till att det finns universella värden. Hon kallar dem *kulturargumentet*, *mångfaldsargumentet* och *det paternalistiska argumentet*. För att tydliggöra

¹⁴ Nussbaum, 2010, s. 117

¹⁵ Nussbaum, 2010, s. 100

¹⁶ Nussbaum, 2010, s. 99-100

¹⁷ Nussbaum, 2013, s. 38

¹⁸ Nussbaum, 2013, s. 39

¹⁹ Nussbaum, 2013, s. 41

hur hon hanterar dem ska jag presentera hennes resonemang i nedbantad form.

Kulturargumentet, inklusive dess kulturrelativistiska form, förkastar hon genom att säga att det inte finns några enhetliga och statiska kulturer som inte rymmer oliktankande. Att hänvisa till ett lands eller en regions sedvanor blir därför bedrägligt och kan inte ge några skäl till att vi inte ska anamma vissa universella normer.²⁰

Mångfaldsargumentet menar hon stödjer idén om universella värden eftersom det talar för att låta olika ”former av värdefull mänsklig aktivitet blomstra.” Det behövs vissa kulturövergripande normer som fungerar som en garanti för denna mångfald. Icke desto mindre finns det sedvanor som är skadliga, vilka inte ska skyddas utan istället motarbetas.²¹

Det paternalistiska argumentet bemöts på samma sätt som mångfaldsargumentet: Om vi ska respektera människors olika strävanden och val måste vi upprätta vissa fri- och rättigheter för att människor ska kunna ha en chans att välja. Det här, menar Nussbaum, är precis vad hennes teori gör när den förespråkar politisk såväl som allmän liberalism.²²

Det finns ingenting i hennes teori som säger att värden kan skifta från en plats till en annan: ”Min ansats, med fokus på mänsklig förmåga, är rakt igenom universell.”²³ De värden som är viktiga i New York är alltså lika viktiga i New Dehli, och så vidare. Det finns med andra ord inget utrymme för att säga att en punkt på listan inte är värdefull i en viss kontext. Det här är ingenting hon hymlar om: tvärtom är det ett karaktäristiskt drag för hela teorin.

Vad som kan skifta är hur högt tröskeln sätts för varje förmåga. Det här beror förstås på att länder har olika förutsättningar och att sätta en specifik standard skulle göra att teorin antingen blir för krävande eller för lättuppnåelig. Vad som än en gång måste poängteras är att en tröskel implicerar att det finns någonting man måste komma över.

Avslutningsvis ska jag säga något om Nussbaums syn på *adaptiva preferenser*. Hon menar att människors rådande uppfattningar om sitt eget liv inte kan fungera som en måttstock för vad som “verkligen är värt att eftersträva.”²⁴ Det beror på att människor kan ge upp vissa önskningar när de inte tror att de kan få dessa uppfyllda. Detta gäller även livslång tillvänjning

²⁰ Nussbaum, 2010, s. 68-72

²¹ Nussbaum, 2010, s. 85

²² Nussbaum, 2010, s. 85-86

²³ Nussbaum, 2010, s. 25

²⁴ Nussbaum, 2013, s. 67

där bristande information gör att de inte vet vad de själva *egentligen* har rätt till och därför inte önskar det.²⁵

3.4 Jämförande utvärdering av livskvalité

Nussbaums andra del i projektet är att utveckla en modell för att jämföra livskvalité mellan länder. Hon konstaterar att de gängse tillvägagångssätten för att mäta detta har allvarliga problem och att hennes fokus på var och ens förmåga är bättre lämpat för en sådan utvärdering. Jag kommer inte närmare gå in på hennes kritik mot de olika synsätten här, men konstaterar att hennes största invändning mot dem är att de är okänsliga inför hur varje enskild människa faktiskt har det. I anslutning till den tidigare diskussionen om adaptiva preferenser kan även tillfogas att välfärdsbaserade mätningar förkastas på grund av att de inte kan hantera att människor ibland upplever att de har det bra när de egentligen inte har det.

I och med att hon slår fast att det finns universella värden gör hon också klart att det finns en objektiv måttstock vi kan använda oss av när vi jämför hur bra eller dåligt människor har det i olika samhällen. Vad man gör är helt enkelt att fråga sig: ”Vad kan var och en göra och vara?”²⁶ Nussbaum är därför inte särskilt intresserad av någon genomsnittlig välfärd utan snarare fokuserar hon på företeelser som kan säga något om den enskilda personens möjlighet att omvandla sina förmågor till funktioner. När man gör den faktiska utvärderingen tar man reda på om människor i det aktuella samhället har de tio förmågorna som återfinns på listan. Om någon eller några förmågor saknas finns det ”ett grundläggande rättviseproblem”.²⁷ Här ser vi alltså ytterligare ett exempel på hur hennes anspråk på universella värden utgör ett fundament för teorin.

Projektet är inriktat på att göra “nationsöverskridande jämförelser och utveckla en försvarbar uppsättning kulturövergripande kategorier”.²⁸ Det här gör att vi kan använda oss av listan för att fastställa huruvida vissa människor hamnar över eller under den tröskel som utgör

²⁵ Nussbaum, 2010, s. 175

²⁶ Nussbaum, 2010, s. 27

²⁷ Nussbaum, 2013, s. 127

²⁸ Nussbaum, 2010, s. 58

en gräns för vad respekt för den mänskliga värdigheten kräver. Detta görs under avsnitt sex i analysen.

4 Fenomenet Self-delimiting peoples

I det här avsnittet redogör jag för det begrepp som utgör grunden för det perspektiv jag intar i uppsatsen. Frågan Lantz Fleming Miller ställer sig är huruvida de grupper som inte har någon kontakt med vare sig andra grupper eller en stat skyddas av de rättigheter som tillfaller ursprungsbefolkningar. Om de inte gör det, bör de då skyddas?

Han börjar med att ringa in begreppet *Fourth-Worlders*, vilket innefattar de ursprungsbefolkningar som existerar mer eller mindre som egna nationer inom annars internationellt erkända nationsgränser. Exempel på sådana grupper är Samerna i Skandinavien. De har en kontinuerlig kontakt med den svenska staten vilket gör att de kan göra anspråk på rättigheter och självbestämmande.²⁹

Vidare identifierar han gruppen *Displaced Fourth-Worlders*: de grupper som av någon anledning tvingats lämna sin ursprungliga mark men som, på grund av detta, kan söka kompensation i form av pengar eller nytt landområde.³⁰

Det finns grupper som inte har den här kontakten överhuvudtaget. Miller kallar dem Self-delimiting peoples. De sätter sina egna gränser så långt de själva kan indikera och verkar inte vilja ha kontakt med någon utanför den egna gruppen. Att de är ”okontaktade” betyder inte att de aldrig haft kontakt med någon utanför gruppen. Snarare betyder det att de varken har, eller vill ha, kontakt. Ett annat ord som använts för att beskriva dem är ”isolerade”, vilket är problematiskt då det även benämner de som bor avsides men som har sporadisk kontakt med andra.³¹

²⁹Miller, 2013, s. 32

³⁰Miller, 2013, s. 36

³¹Miller, 2013, s. 32-33

Self-delimiting peoples har alltså ingen relation med den stat vars territorium de befinner sig på. Den här avsaknaden av kommunikation mellan stat och grupp är det som framförallt skiljer Self-delimiting peoples från Fourth-Worlders och Displaced Fourth-Worlders.³²

Miller konstaterar att Self-delimiting peoples saknar ett nödvändigt kriterium för att omfattas av the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP). För att omfattas av deklARATIONEN krävs det att en grupp har koppling till ”nedärvd mark”. För allt vi vet kan Self-delimiting peoples flyttat sig från den plats de från början bodde på vilket gör kopplingen problematisk att säkerställa.³³ Som vi ska se är det här kriteriet inget problem för Sentinaleserna som därför tycks omfattas av UNDRIP. Men huruvida de gör det eller ej är inte av intresse inom ramen för den här uppsatsen.

Är det då självklart att Self-delimiting peoples ska skyddas på något särskilt sätt? Det finns de som menar att det inte längre finns någon plats på jorden där man kan förvänta sig att leva helt avskilt från andra.³⁴ (The North Sentinel utgör ett specialfall på grund av dess geografiska placering). Miller menar att de kostnader som följer av att kontakta dessa grupper är oacceptabla. Tidigare försök att kontakta och inkludera dem i samhället har haft katastrofala följder. Risken att de drabbas av sjukdomar de inte har immunförsvar mot är stor. Dessutom har det visat sig att många tidigare okontaktade människor drabbas av alkoholism, prostitution och arbetslöshet när de ska inkluderas i det vanliga samhället.³⁵ På grund av dessa kostnader menar Miller att vi inte bör kontakta dem. Men vad händer om vi kan anta att rättighetskränkningar begås inom en grupp?

If Self-delimiting peoples are allowed to remain ”isolated”, then at least in their case, collective rights would have been allowed to take precedence over individual rights. Conversely, if concern for possible individual-rights violation calls on contacting these groups and it is indeed their collective will to remain ”isolated”, our concern for individual rights would take precedence over that for collective rights.³⁶

³² Miller, 2013, s. 35-36

³³ Miller, 2013, s. 37-39

³⁴ Miller, 2013, s. 40

³⁵ Miller, 2013, s. 44,46

³⁶ Miller, 2013, s. 42

Hur vi behandlar Self-delimiting peoples skvallrar alltså om hur vi ser på individuella respektive kollektiva rättigheter. Miller menar att människorättsrörelsen borde bekämpa de rättighetskränkningar vi vet begås innan vi ägnar vår uppmärksamhet åt potentiella kränkningar inom dessa grupper.³⁷ Som vi ska se är det inte säkert att vi ens kan tala om kränkningar, men den generella motsättningen mellan individ och kollektiv kvarstår.

4.1 Begreppsdefinition

För att sammanfatta den begreppsliga utgångspunkten saknar alltså Self-delimiting peoples en relation med en stat, vilken stat det än är. Ur detta följer att de varken kan göra anspråk på rättigheter eller har möjligheten att kompenseras för att de av någon anledning blivit tvungna att förflytta sig från den mark de har rätt till på samma sätt som ”vanliga” ursprungsbefolkningar.

Dessutom finns det ingen möjlighet till dialog med grupperna. Vi kan därför inte få någon förstahandsinformation av dem, utan blir tvungna att spekulera i vad de kan tänkas vilja/inte vilja. Slutligen har ingen stat någon statistik om grupperna. De kan på sin höjd veta vart de befinner sig, men inte hur många människor en grupp består av, deras namn eller ålder. Medlemmarna i gruppen saknar därför personnummer och andra uppgifter stater i regel har över sina medborgare.

Med utgångspunkt i begreppet Self-delimiting peoples undersöker jag vad deras existens kan säga oss om Nussbaums kapacitetsteori. För att göra detta utgår jag från en grupp som bor på en ön i Bengaliska viken. Anledningen till att jag använder ett faktiskt exempel är att den här gruppens särart kan ge ett perspektiv som annars är svårt att inta. Dessutom är the North Sentinel ett passande exempel då ön officiellt tillhör Indien, ett land Nussbaum genomgående använder för att förankra sin teori. Genom att undersöka vilka förutsättningar den här gruppen lever under kan jag ställa frågor till teorin som inte bara grundar sig i teoretiska resonemang utan i en faktisk verklighet.

³⁷ Miller, 2013, s. 46

5 The North Sentinel

I det här avsnittet redogör jag för vilka förhållanden Sentinaleserna lever under. De har bott på ön i cirka 60000 år³⁸ vilket gör att den historiska genomgången av olika möten med andra människor endast behandlar en bråkdel av tiden.

5.1 Historik

The Andaman Islands ligger i Bengaliska viken 100 mil från Indiens östkust. Öarna tillhör officiellt Indien sedan självständighetsförklaringen 1947. På den statliga hemsidan beskrivs platsen som ”unlike any other place in India”,³⁹ något som kan betraktas som en underdrift om vi inkluderar the North Sentinel i Andamanerna (ön tillhör Andamanerna men finns inte med på hemsidan, då den riktar sig till turister).

Andanameserna beskrevs av Marco Polo på slutet av 1200-talet som ”a most brutish and savage race, having heads, eyes, and teeth like those of dogs. They are very cruel, and kill and eat every foreigner whom they can lay their hands upon”. Historiker menar dock att han själv aldrig besökte öarna.⁴⁰ På 1800-talet blev ögruppen en del av det brittiska imperiet, som utnyttjade platsen som en fångkoloni. 1896 lyckades en fånge fly från öarna på en flotta och hittades några dagar senare av ett sökteam död med pilor i bröstet. Han hade drivit i land på the North Sentinel.⁴¹

Ön, som ligger några timmar med båt från the Andaman Islands, lämnades efter incidenten i fred i nästan hundra år innan ett filmteam kom till platsen för att spela in dokumentären *Man in search of man*. Genom att försöka ge Sentinaleserna gåvor ville teamet, som bestod av bland annat antropologer, vinna deras förtroende. Men befolkningen på ön visade sig allt annat än välkomnande och det hela slutade med att regissören blev skjuten i låret.⁴² Efter incidenten började fler och fler intressera sig för ön och dess befolkning. Indien reste 1970 en

³⁸ Survival International, *The most isolated tribe in the world?*, (Hämtad 20150107)

³⁹ Andaman and Nicobar Tourism, General Information, (Hämtad 20150106)

⁴⁰ Goodheart, Adam, The Last Island of the Savages, *American Scholar*, Autumn2000, Vol. 69 Issue 4, s. 15

⁴¹ Goodheart, 2000, s. 15-16

⁴² Goodheart, 2000, s. 16

sten på ön som klargjorde att platsen nu tillhörde den indiska republiken, (vilket framgår tydligt i Libers Världsatlas) givetvis utan Sentinalesernas samtycke.⁴³

Resorna till ön skedde nu mer regelbundet. Man fortsatte försöken med att charma befolkningen med gåvor i form av kokosnötter, bananer och material de kunde göra pilar av. Men några stora framsteg skedde inte. På sin höjd tog Sentinaleserna emot gåvorna, men visade inget intresse i att ha någon bestående kontakt med främlingarna. Efter nära tio år av upprepade försök till kontakt lades projektet tillfälligt på is.⁴⁴

Men så 1991 hände något. Den här gången möttes inte de statliga representanterna av pilar. Istället kom Sentinaleserna ända fram till deras båtar och hämtade kokosnötter ur händerna på dem, något som i tidningarna gick under rubriken ”First friendly contact with Sentinelese”. Vid nästa besök höjde en man sin pilbåge och siktade på sällskapet, men en kvinna var snabbt framme och sänkte pilen,⁴⁵ kanske i ett försök att visa uppskattning till sina nya ”vänner”. Det här exemplet visar att det kan finnas olika åsikter bland befolkningen om hur man ska behandla främlingar.

Någon bestående vänskap blev det dock aldrig. Efter den ”lyckade” expeditionen fortsatte Sentinaleserna att visa upp en fientlig inställning mot de som kom på besök och 1996, efter årtal av försök till kontakt, slutade man att sända människor till ön.⁴⁶ Sentinaleserna hade gjort klart att de inte var intresserade av deras närvaro.

5.2 Nutid

”Stone Age tribe kills fishermen who strayed on to island”. Så lyder rubriken till en artikel i the Telegraph 2006. Två illegala fiskare som försökte lägga ankar en bit utanför the North Sentinel drev in mot ön. En stund senare var de döda.⁴⁷ Även the Guardian rapporterade om händelsen och beskrev hur den indiska kustbevakningens helikopter, som efter några dagar kom till platsen,

⁴³ Goodheart, 2000, s. 23

⁴⁴ Goodheart, 2000, s. 24

⁴⁵ Goodheart, 2000, s. 30

⁴⁶ Goodheart, 2000, s. 35

⁴⁷ Foster, Peter, Stone Age tribe kills fishermen who strayed on to island, 20060208, *The Telegraph*, (Hämtad 20150106)

attackerades med pilar, vilket ledde till att de mördade människans kroppar inte kunde hämtas. En i besättningen sa senare att han var ”förvånad över att se kropparna” då han trodde att Sentinaleserna åt sina offer.⁴⁸ Kanske hade han läst sin beskärda del av Marco Polos berättelser.

Andamanernas polischef sade senare att fallet aldrig skulle kunna hamna i rätten, trots att det fanns vittnen (andra illegala fiskare) som såg mordet. Det ansågs vara för riskabelt och för att döma någon skulle de ”behöva arrestera hela stammen”. Polisen valde därför att inte utreda brottet.⁴⁹

Här vill jag stanna upp och göra en poäng som är viktig att ha i åtanke när vi kommer till analysen. Polisens oförmåga att ta itu med mordet säger en hel del om den väldigt speciella situation Sentinaleserna befinner sig i. Som angavs ovan tillhör ön officiellt Indien. Men deras policy att lämna öns befolkning i fred betyder att de även avsäker sig jurisdiktion över ön.

Att det inte finns någon kontakt mellan Indien och the North Sentinel innebär även att inget av det Indien lagstiftar om påverkar Sentinaleserna. Det enda som kan påverka dem är beslut som har direkt med ön att göra: till exempel en ny policy som säger att man ska försöka kontakta dem. Det här betyder att Indien, och alla andra länder med för den delen, *behandlar* the North Sentinel som en nation med rätt till självbestämmande. En konsekvens av detta är att varken indisk eller internationell lagstiftning kan verkställas på ön *så länge som* den behandlas som en nation. Här vill jag vara tydlig med att jag inte menar att the North Sentinel *är* en nation, bara att de behandlas som en.

Om vi blickar tillbaka till Miller visar genomgången av de olika försöken till kontakt att vi inte har att göra med en grupp som *aldrig* har träffat på andra människor. Enligt Survival International, en icke-statlig organisation som jobbar för de här gruppernas rätt till självbestämmande, finns det inga sådana grupper kvar.⁵⁰ Det har funnits sporadisk kontakt, men de visar inget intresse i någon kontinuerlig sådan. Faktum är ju att de, vad vi vet, aldrig försökt kontakta någon.

⁴⁸ McDougall, Dan, Survival comes first for the last Stone Age tribe world, 20060212, *The Guardian*, (Hämtad 20150106)

⁴⁹ McDougall, The Guardian, 2006

⁵⁰ Survival International, *Questions and answers: uncontacted tribes*, (Hämtad 20150107)

5.3 Kontakt eller intervention

En fråga som aktualiseras i samband med resonemanget ovan om att Sentinaleserna behandlas som en nation med rätt till självbestämmande är vad det egentligen innebär att ta kontakt med gruppen. I vanliga fall när vi talar om att ingripa i suveräna stater använder vi ord som intervention istället för kontakt. Nationalencyklopedin definierar begreppet som ”ingripande i pågående konflikt med militära eller icke-militära medel”. Här är det inte frågan om någon ”pågående konflikt” utan i så fall snarare om undermålig levnadsstandard. Ett skäl till att använda begreppet intervention istället för kontakt är att det bättre fångar allvaret i ett sådant ingripande. Eftersom de lever tillsynes ovetande om omvärlden skulle sådan information, till det bättre eller sämre, skaka om hela deras världsbild. Vad som för oss är oskyldiga kontaktförsök kan ha oanade konsekvenser för dem. Med det sagt fortsätter jag att använda mig av ordet kontakt, men ber läsaren ha i åtanke att det *kan* handla om något som liknar en intervention.

5.4 Problem med sporadisk kontakt och olika agendor

För att utveckla resonemanget kring hur svårt det är att få en enhetlig bild över de enskilda individerna på ön använder jag mig av Vishvajit Pandyas artikel. Det här gör jag för att det problematiserar bilden av det som återges när tidningar rapporterar om händelser på ön. Pandya menar att rapporteringen alltid går tillbaka till vissa incidenter som konstruerar en särskild bild av öns befolkning.⁵¹ Med hjälp av Pandyas artikel kan jag ställa frågan om hur vi kan dra slutsatser om Sentinalesernas beteende utifrån hur de agerar när vi försöker kontakta dem. Agerar de inte som man kan förvänta sig att en nation skulle göra? Hur absurt skulle det inte vara att dra slutsatser om ett lands befolkning utifrån hur deras försvar skyddar landets gränser? På grund av detta kommer jag inte att utgå från att det förekommer mer våld där än någon annanstans. Istället föreställer jag mig att det förekommer visst våld, precis som inom andra grupper och samhällen. Vi har helt enkelt för lite information för att anta att det förhåller sig på det ena eller andra sättet.

⁵¹ Pandya, 2009, s. 173

Pandya problematiserar bilden av Sentinaleserna som primitiva och menar att texter och foton fixerar deras kultur som statisk och oföränderlig. Han menar att vissa händelser återanvänds för att porträttera gruppen som fientlig, trots att det finns andra bilder och texter som nyanserar detta.⁵² Överhuvudtaget synliggör han den maktstruktur som jag nämnde tidigare. Sentinaleserna har ingen makt över de bilder som kablats ut över världen, det är aldrig de som håller i kameran eller anteckningsblocket. Detta gör att allt vi kan veta om dem förmedlas av aktörer med olika agendor. Pandya menar till exempel att Indien tjänar på att porträttera dem som våldsamma stenåldersmänniskor, farliga för alla som får för sig att besöka ön. Detta förstärker deras självbild som beskyddare och ”vårdnadshavare” av the North Sentinel samtidigt som det håller andra på avstånd.⁵³

Bilder och texter om Sentinaleserna är opålitliga och kan på sin höjd ge fingervisningar om hur de har det på ön. Vad som står klart är att de lever ett väldigt annorlunda liv, för tillfället helt utan statlig inblandning. Hur bör Indien agera? Ska de ändra sin policy och försöka kontakta Sentinaleserna trots tidigare misslyckade försök?

I januari 2014 gjorde Indiens president Pranab Mukherjee ett uttalande om landets syn på assimilering av ursprungsbefolkningar på the Andaman och Nicobar (en ögrupp som ligger sydöst om Andamanerna) Islands. Han klargjorde att någon sådan assimilering inte ska ske då tidigare försök misslyckats och var fel. Mukherjee betonade vikten av att grupperna själva måste vara med och bestämma policys som påverkar dem och tillade att det vore katastrofalt att tvinga på dem våra åsikter.⁵⁴ Det uppenbara problemet för Sentinaleserna är att den här möjligheten till kommunikation helt saknas. För tillfället behandlar vi dem som om vi redan vet deras bästa. På så sätt påverkas dem även av nuvarande policy. Det verkar onekligen som att Indien kommer fortsätta lämna dem i fred.

⁵² Pandya, 2009, s. 182

⁵³ Pandya, 2009, s. 173-175,191

⁵⁴ Survival International, News, *Indian President's passionate plea against assimilating tribes*, 20140116, (Hämtad 20150104)

6 Analys

Innan vi går vidare med analysen av teorin vill jag påminna om frågeställning ett och två. Kan Sentinaleserna enligt Nussbaums lista över kapaciteter leva ett värdigt mänskligt liv? Om inte varför? Den andra frågan jag ställer mig är vilka rättigheter de har.

6.1 Listan över kapaciteter

Låt oss då titta närmare på några av punkterna på listan för att få en bild av vilka förmågor man måste ha för att kunna leva ett värdigt mänskligt liv. Min genomgång av teorins hörnstenar i avsnitt tre kompletteras med vissa begrepp jag introducerar längs vägen.

Först och främst vill jag göra klart för läsaren att ingen av punkterna på listan kan ersättas genom att man har mer av något annat.⁵⁵ Jag vill även återigen påpeka att jag sätter tröskeln medvetet lågt med tanke på att omständigheterna Sentinaleserna lever under skiljer sig så markant från andra samhällen. De punkter jag valt att fokusera på är nummer tre, fyra, sex och tio. Övriga punkter kan också vara intressanta men på grund av begränsat utrymme har jag tvingats göra ett urval.

3. Kroppslig integritet. Att kunna röra sig fritt från plats till plats. Suveränt kunna bestämma över sin egen kropp, gå säker för övergrepp, också sexuella, som barn gå säker för sexuell utnyttjande och familjevåld, ha möjlighet till sexuell tillfredsställelse och välja om man vill ha barn eller ej.⁵⁶

Den här punkten blir intressant i och med den första meningen. Resten av punkten lämnar jag därhän då det endast är saker vi kan spekulera om. Huruvida Sentinaleserna kan gå säkra från någonting diskuterar jag under punkt sex och tio.

Vi vet att Sentinaleserna är fast på ön. De kan teoretiskt sett lämna den, men om de inte gjort det hittills är det inte sannolikt att de gör det nu. *Var och ens* möjligheter, för att använda Nussbaums terminologi, är därmed förpassade till ön. Allt de kan göra och vara sker på ön eller i

⁵⁵ Nussbaum, 2010, s. 109

⁵⁶ Nussbaum, 2010, s. 107

anslutning till den. Här uppstår därför ett dilemma. Antingen så tolkar vi det som att de inte har kroppslig integritet på grund av att de inte kan lämna ön. Eller så tolkar vi det som att de kan ha kroppslig integritet *på* ön. Det skulle sannerligen vara att se till lokala omständigheter och förutsättningar. Jag menar att man kan se deras isolering som en *destruktiv brist*: (Nussbaum lånar det här begreppet från Jonathan Wolff och Avner De-Shalit) något som gör att det blir svårare att utveckla andra förmågor.⁵⁷ Denna brist kan leda till att de inre förmågorna inte kan utvecklas då de är beroende av materiellt och socialt stöd.

Jag menar alltså att *var och en* av Sentinaleserna befinner sig i en liknande, om inte värre, situation än Vasanti, den indiska kvinna Nussbaum använder som exempel för att stödja sin argumentation. Vasanti kunde lämna sin man som misshandlade henne. Är det rimligt att tro att Sentinaleserna kan lämna ön? Och kan vi säga att det är upp till dem själva att ta ett sådant beslut? Om vi använder oss av Nussbaums syn på adaptiva preferenser, som ju innebär att människors önskningar formas av omgivningen, kan Sentinalesernas önskningar vara formade av deras livsmiljö på ett sätt som gör att de inte vill lämna ön. Vi tycks därför inte kunna klandra dem om de inte försöker kontakta omvärlden (vilket gör min tredje frågeställning verkligt aktuell).

4. Sinnens, fantasi och tänkande. Att kunna använda sina sinnen, kunna föreställa sig saker och ting, tänka och resonera – och göra detta på ett »sant» mänskligt sätt, ett sätt som har befordrats och odlats av en lämplig utbildning som innefattar, men absolut inte begränsas till, läskunnighet och grundläggande matematisk och naturvetenskaplig skolning.⁵⁸

Även om det är svårt att verifiera finns det uppgifter om att Sentinaleserna inte har ett ord för att beskriva en siffra större än två.⁵⁹ De är inte medvetna om existensen av varken utbildning eller skriftspråk,⁶⁰ vilket per definition även gör dem icke-läskunniga. Så trots att Nussbaum i en

⁵⁷ Nussbaum, 2010, s. 149

⁵⁸ Nussbaum, 2010, s. 107

⁵⁹ McDougall, The Guardian, 2006

⁶⁰ Rann Singh Mann, *Andaman and Nicobar Tribes Restudied: Encounters and Concerns*, Mittal Publications, 2005, s. 165-166

footnot tillägger att vissa punkter på listan, som läskunnighet, ”är en konkret specificering för den moderna världen av en mera allmän förmåga som tidigare i historien och på andra platser på jordklotet kan ha förverkligats på annat sätt”⁶¹ är det oklart om man kan sänka tröskeln till den nivå Sentinaleserna befinner sig på.

Avsaknaden av möjligheten till utbildning för alla Sentinaleser innebär ett problem för Nussbaum om hon skulle vilja inkludera dem i vad hon kallar ett värdigt mänskligt liv. I en annan passage skriver hon nämligen att det finns ”frihetsområden som är så centrala att man inte kan leva ett människovärdigt liv utan dem” och att det ibland är ”tydligt att en viss förmåga är så central” då det finns en ”världsomspännande konsensus om vikten av att barnen går till skolan”.

⁶² Utbildning får alltså en helt central plats och har vad Nussbaum kallar en *fruktbar funktion* (återigen ett begrepp hon lånar från Wolff och De-Shalit), vilket betyder att den leder till andra förmågor.⁶³

Utbildning är dessutom ett av få områden där Nussbaum förespråkar paternalism när det gäller barn då det är “en avgörande faktor för att öppna upp för en lång rad förmågor i vuxenlivet”. Notera att det inte bara är barn som inte har eller får någon utbildning, om vi tänker oss utbildning såsom Nussbaum rimligen föreställer sig den (organiserad skolgång i någon form). Givetvis har Sentinaleserna kunskap som de för över till sina barn i en muntlig tradition. Men ingen, varken vuxna eller barn, har möjlighet att utbilda sig på samma sätt som oss. Bristen på utbildning bör därför leda till brister i andra förmågor. Jag vill poängtera att jag inte menar att Sentinaleserna saknar kunskap. De vet saker vi inte vet. Det jag menar är att deras föreställningsförmåga är begränsad till det som finns på och omkring ön, vilket rimligen även påverkar deras förmågor.

6. Praktiskt förnuft. Att kunna utforma en föreställning om det goda och kritiskt reflektera över hur det egna livet ska levas. (Detta förutsätter ett skydd för samvetsfriheten.)⁶⁴

⁶¹ Nussbaum, 2010, s. 106

⁶² Nussbaum, 2013, s. 40

⁶³ Nussbaum, 2013, s. 156

⁶⁴ Nussbaum, 2010, s. 107

Om jag tillåter mig själv att bli teknisk är punkt nummer sex på listan principiellt omöjlig för Sentinaleserna då den ”förutsätter ett skydd för samvetsfriheten”. Något sådant skydd finns helt enkelt inte. Det här är ett större principiellt problem för Nussbaum som gång på gång talar om vikten av *förmågesäkerhet* (Wolf och De-Shalit). Det innebär att man inte bara ska ha en förmåga, utan att man även ska kunna förvänta sig att ha den i framtiden.⁶⁵ Det bästa sättet för att uppnå detta är genom att ”anta en skriftlig grundlag”.⁶⁶ Vad Nussbaum gör när hon introducerar det här begreppet som en central och viktig del i hennes teori är att försäkra sig om att teorin har substans och inte bara är ”ord på papper”. Hon behöver ”hänga upp” sin lista på något, vilket gör att förmågorna får om inte fullständig så åtminstone skenbar rättighetsstatus.

10. Kontroll över den egna omgivningen.

A. Politik. Att kunna delta effektivt i politiskt beslut som styr ens eget liv, att ha rätt till politiskt deltagande, till skyddad yttrande- och föreningsfrihet.

B. Det materiella. Att kunna inneha egendom (både fast och lös), inte bara formellt utan även ifråga om reellt utnyttjande, att ha samma villkor som andra, att ha rätt att söka arbete på samma villkor som andra, att slippa utsättas för oberättigad husrannsakan och utan grund sättas i fängsligt försvar.⁶⁷

Här finns återigen problemet med att något behöver vara ”skyddat från majoritetens nycker”.⁶⁸ Även om Sentinaleserna har en norm som tillåter alla att uttrycka sig fritt finns det inget som skyddar denna norm. Och saknas förmågesäkerhet ”är den mänskliga värdigheten i fara”.⁶⁹ Huruvida de kan delta effektivt i politiska beslut (sådant som sker på ön) vet vi inte. Vad som är helt säkert är att de inte kan delta i beslut som rör hur Indien eller andra länder ska behandla dem.

Jag menar att det går att slå fast att Sentinaleserna inte har de tio centrala kapaciteterna på listan, *även om* man läser punkterna *väldigt* kontextuellt. Nussbaum ställs därför inför vad hon

⁶⁵ Nussbaum, 2013, s. 149

⁶⁶ Nussbaum, 2010, s. 51-52

⁶⁷ Nussbaum, 2010, s. 109

⁶⁸ Nussbaum, 2013, s. 80

⁶⁹ Nussbaum, 2013, s. 80

själv kallar en tragisk valsituation när vi utifrån den här slutsatsen frågar oss om vi bör kontakta dem eller ej (Nussbaum menar att det alltid går att välja, hur svårt valet än verkar). Men innan vi går in på den frågan vill jag undersöka vilka rättigheter Sentinaleserna har.

6.2 Förmågor och rättigheter

I det här avsnittet undersöker jag Nussbaums syn på rättigheter. Här kan vi se vad som har gett upphov till titeln på uppsatsen. Eftersom rättigheter förutsätter skyldigheter kan inte Sentinaleserna ha några rättigheter då det inte finns någon som har den motsvarande skyldigheten. Det här är vad jag menar med den ”olyckliga konsekvensen” av ett annars lovande projekt.

Tesen som ligger till grund för min beskrivning av social rättvisa är denna: respekt för den mänskliga värdigheten kräver att medborgare får hjälp att komma över en tillräcklig (specificerad) tröskelnivå av alla de tio centrala förmågorna. (Genom att nämna medborgare vill jag inte förneka att andra som uppehåller sig i ett land, legalt som illegalt, har en rad rättigheter – jag utgår bara från det typiska fallet.)⁷⁰

Det här är alltså den tes Nussbaum argumenterar för. Om social rättvisa ska föreligga måste medborgare få hjälp att komma över en tröskel för de tio centrala förmågorna. Vad som är speciellt i Sentinalesernas fall är att de inte är medborgare i någon egentlig mening. Som jag påpekade under rubriken ”Begreppsdefinition” har Indien ingen statistik, personnummer eller liknande över personerna på ön, trots att de befinner sig på landets territorium. Betyder det att de bara har en ”rad rättigheter”? Och i så fall: vilka är dessa rättigheter?

Den gemensamma grunden för förmågemedellen och människorättsmodeller är idén att människor har vissa centrala rättigheter bara genom att vara människor och att det är ett samhälles grundläggande plikt att respektera och stödja dessa rättigheter.⁷¹

⁷⁰ Nussbaum, 2013, s. 44

⁷¹ Nussbaum, 2010, s. 70

Det intressanta här är att förmågemodellen precis som de mänskliga rättigheterna postulerar att människor har vissa ”centrala rättigheter”, vilket kan översättas till de som finns på listan och i till exempel UDHR, bara genom att vara människor. Men som vi ska se förutsätter alltså rättigheter att det finns skyldigheter, vilket gör att det omöjligt för en rättighet att existera om det inte finns en motsvarande skyldighet:

Redan innan vi kan tillskriva specifika personer eller andra grupper några skyldigheter medför existensen av en rättighet att det finns en skyldighet. Inom landet ligger sådana skyldigheter i första hand på den nationella grundläggande politiska strukturen, vilken bär ansvaret för att alla medborgare ska komma över en skälig tröskelnivå av alla rättigheter.⁷²

Vi har redan slagit fast att Indiens lagar och regler inte räcker längre än till det skyddsområde som finns runt the North Sentinel. Är det trots detta Indien som är skyldighetsbärare? Om inte, vem är det i så fall som ska se till att alla kommer över en skälig tröskelnivå av alla rättigheter? Utan skyldigheter finns det ju inga rättigheter. Så om vi inte kan hitta en rimlig skyldighetsbärare (vilket inte Sentinaleserna själva kan anses vara) är det principiellt omöjligt för Sentinaleserna att ha några rättigheter.

Förmågemodellen hävdar (...) att alla rättigheter omfattar en aktiv instans från statens sida: den måste aktivt stödja människors förmågor, inte bara låta bli att sätta upp hinder. I frånvaron av aktiva insatser är rättigheter bara ord på papper.⁷³

Här kopplas rättigheter direkt till statlig verksamhet. Men som vi sett är ett av de utmärkande dragen hos Sentinaleserna och även andra Self-delimiting peoples att de saknar relationer med staten. Om vi ska säga att de har några rättigheter blir de alltså bara ord på papper: precis det Nussbaum vill undvika.

⁷² Nussbaum, 2013, s. 71

⁷³ Nussbaum, 2013, s. 73

Det ska (...) påpekas att de olika fri- och rättigheterna fordrar vissa materiella betingelser och dem förutan blir till rena Potjemkin-kulisser.⁷⁴

Även här kan vi se hur noga Nussbaum är med att rättigheterna ska ha substans (Potemkinkulisser beskrivs av NE.se som ”bedrägliga skönmålningar”). Susan James, vars artikel *Rights as Enforceable Claims* har fått stort genomslag inom rättighetslitteraturen sedan den publicerades 2003, inleder samma artikel med att skriva ”Unless rights are claimable, it is sometimes argued, they are no more than rhetorical gestures which mock the poor and needy”.⁷⁵ Det här är vad Nussbaum till varje pris vill undvika. Sentinaleserna *kan inte* göra anspråk på rättigheter, vilket även gäller andra Self-delimiting peoples. Eftersom de med stor sannolikhet är omedvetna om rättigheters existens är det oklart huruvida den sista delen av citatet kan sägas handla om just dem.

Frågan är då om Sentinaleserna ens har den kollektiva rätten till självbestämmande, då det är Indien som sitter på beslutanderätt om hur de ska behandlas. Vad skulle till exempel hända om man fick reda på att det fanns värdefulla naturtillgångar på ön? Det är ju trots allt så att Sentinalesernas öde ligger i Indiens händer och eftersom ön officiellt tillhör Indien är det de som har rätten att bestämma över sitt territorium. Det tyder på att Sentinaleserna inte har några rättigheter överhuvudtaget: varken kollektiva eller individuella.

7 Vad bör vi göra?

Vi har nu slagit fast att *ingen* Sentinales, bland annat på grund av isolering och avsaknad av kontakt med en stat, har förmågan att leva ett värdigt mänskligt liv enligt Nussbaums definition. Om vi påminner oss om det jag tog upp under rubriken ”Mänsklig värdighet” i min genomgång av teorin erbjuder vissa levnadsvillkor ett människovärdigt liv medan andra inte gör det. Jag menar att föregående avsnitt visar att Sentinalesernas situation inte stämmer överens med de villkor som krävs. Därmed saknas vissa förmågor som är direkt kopplade till deras värdighet.

⁷⁴ Nussbaum, 2010, s. 79

⁷⁵ Susan James, *Rights as Enforceable Claims*, *Proceedings of the Aristotelian Society*, 1/1/2003, Vol. 103, s. 133

Dessutom verkar det som att befolkningen inte har några rättigheter, om vi med rättigheter menar något som har substans och kan göra skillnad i människors liv. Mot bakgrund av denna information behandlas här min tredje frågeställning: Hur bör vi enligt Nussbaum hantera den situation de lever under?

Jag menar att mycket av det hon skriver kan tolkas som att vi bör kontakta dem, men att vissa omständigheter försvårar detta och tvingar henne att överge vissa centrala aspekter av teorin i just det här fallet. Här vill jag påminna om det jag tog upp under genomgången av min metod där jag beskrev min variant av argumentationsanalys som en form av detektivarbete. Eftersom Nussbaum inte ägnar Sentinalesern, eller andra Self-delimiting peoples en enda rad i sina två böcker bör det jag tar upp ses som indicier snarare än konklusiva bevis.

7.1 Det som talar för kontakt

Det största skälet till varför Sentinalesernas situation är problematisk för Nussbaum är att de för tillfället behandlas som en grupp:

Detta fokus på individen har mycket stort politisk betydelse då många länder har betraktat till exempel familjen som en homogen enhet som ska stödjas politiskt, istället för att se på och främja enskilda förmågor hos var och en av familjemedlemmarna.⁷⁶

Är inte den här ”homogena enheten” hon talar om väldigt lik den Sentinaleserna representerar? Idag stöds faktiskt Sentinaleserna på samma sätt som familjen traditionellt gjort, nämligen genom att Indien lämnar dem i fred och inte lägger sig i deras angelägenheter (vilket ju blev väldigt tydligt när de två männen blev dödade). Det innebär att vi inte kan främja deras enskilda förmågor så länge vi behandlar dem som en grupp. Det är emellertid en annan fråga om vi stödjer deras enskilda förmågor *genom* att behandla dem som en grupp. Den enda gången “gruppbaseade åtgärder” är rättfärdigade är om de utgör ett effektivt verktyg för att skapa individuella förmågor.⁷⁷ Men som vi såg tidigare är behandlingen av dem som grupp inget

⁷⁶ Nussbaum, 2013, s. 43-44

⁷⁷ Nussbaum, 2013, s. 44

effektivt verktyg eftersom det inte kan leda till förbättrade individuella förmågor. Nussbaum fortsätter:

Detta normativa fokus på individen kan inte rubbas genom att man pekar på det uppenbara faktum att människor ibland identifierar sig med ett större kollektiv, som exempelvis sin etniska grupp, delstat eller nation, och är stolta över gruppens prestationer.⁷⁸

Här verkar det som att Sentinalesernas tillsynes gemensamma vilja att bli lämnade i fred inte är mycket värd. Nu vet vi ju såklart inte hur de identifierar sig, men den gängse bilden är att de identifierar sig själva som en grupp. Här kan vi dock påminna oss om det Pandya diskuterar i sin artikel. Det faktum att de vid vissa tillfällen uppträtt på ett visst sätt innebär inte att de är på just det sättet. Vi kan därför inte utesluta att det finns människor inom gruppen som inte alls har fientliga attityder mot de som försöker kontakta dem. Det vi kan konstatera är att fokus på den enskilda individen inte kan åstadkommas så länge vi väljer att avstå från att kontakta dem.

När man läser Nussbaum utifrån mitt, och Sentinalesernas, perspektiv finns det många små saker som sticker ut som annars inte är så uppseendeväckande. Följande citat är ett sådant exempel och visar även hur hon använder berättelser från människor hon mött för att stärka sin argumentation:

Utan något teoretiskt perspektiv formulerade denna icke läskunniga kvinna uppfattningen att man inte kan dra sig undan världen om man helt och fullt ska fungera som människa.⁷⁹

Det här citatet föranleds av en berättelse om hur ”en äldre tandlös kvinna” talat om hur ”kvinnorna i norr” är tillbakadragna och mer som ”får och bufflar” än kvinnor. Så som Nussbaum lägger fram citatet är en rimlig tolkning att hon inte bara återger det utan samtidigt gör en poäng av det: att vara isolerad hämmar människors utveckling. Det här är inte något

⁷⁸ Nussbaum, 2013, s. 44

⁷⁹ Nussbaum, 2010, s. 67-68

egentligt argument, utan mer en återberättelse som ska skapa en kontext till det större argumentet om att kvinnor måste ha vissa egna möjligheter att förverkliga sig själva:

Mitt synsätt utesluter givetvis inte att en kvinna väljer en traditionell livsstil, så länge hon har vissa tydliga ekonomiska och politiska valmöjligheter.⁸⁰

En sentinalesisk kvinna har ingen möjlighet att välja något annat än en traditionell livsstil. Hon saknar alltså valmöjligheter, vilket är direkt kopplat till hennes förmågor. Kan hon inte välja har hon heller inte förmågan. Vi pratar alltså om kvinnor som lever i samlar- och jägarsamhällen. Det är därför omöjligt att se att de skulle kunna ha några ekonomiska valmöjligheter. Om en kvinna har en extra fisk påverkar det inte hennes förmågor. Detta gäller alla på ön vilket gör att människor som lever under sådana förhållanden saknar en bas av valmöjligheter som endast verkar kunna åtgärdas om de ingår i ett ”vanligt” samhälle.

Sentinaleserna, och även andra Self-delimiting peoples, är ofta helt beroende av vad naturen ger dem. Förmodligen är de bland de mest utsatta grupperna i världen, åtminstone vad gäller materiella resurser.

Jag menar att feministisk filosofi i högre grad borde inrikta sig på de skriande behoven och intressena hos kvinnor i utvecklingsländerna. För att adekvata förslag till förbättring ska kunna presenteras måste konkreta materiella och sociala sammanhang begripliggöras i dialog med kvinnorna själva.⁸¹

Dialog är i det här fallet helt uteslutet så länge vi inte kontaktar dem, vilket talar för att vi måste ta kontakt om vi vill att förmågemodellen ska ha någon inverkan på deras liv. Om vi innefattar the North Sentinel i begreppet utvecklingsland, vilket inte är helt självklart, bör vi även visa intressen för deras behov och önskningar. Att Sentinaleserna är viktiga följer ju även av påståendet att alla människor ska behandlas som mål i sig själva. Frågan är dock i vilken utsträckning vi egentligen behöver en dialog i det här fallet:

⁸⁰ Nussbaum, 2010, s. 65

⁸¹ Nussbaum, 2010, s. 26

Genom att uppmuntra utbildning, lika respekt, personlig integritet och så vidare formar man (...) indirekt önskningarna, och de som formas under sådana betingelser baserar sig förmodligen på mer adekvat information än de önskningar som formas under förhållanden präglade av isolering, analfabetism, hierarki och fruktan.⁸²

I det här citatet diskuterar Nussbaum huruvida rådande preferenser bör ligga till grund för hur ett samhälle ska konstrueras. Hennes svar på den frågan är nej. Innebär inte det att Sentinaleserna, som åtminstone lever under förhållanden präglade av isolering och analfabetism (huruvida det råder en viss hierarkisk ordning och/eller fruktan på ön kan vi bara spekulera om) blir exkluderade i en potentiell diskussion om ett samhälles grundläggande principer? Det här verkar innebära att Sentinaleserna, om de kontaktas, inte skulle ha något att säga till om då de är felinformerade från början. De har alltså ingen röst nu och ingen röst sen. Huruvida det här är bra eller dåligt är ingenting jag går in på här.

Sammantaget menar jag att det finns en hel del som tillsammans talar för att vi bör kontakta Sentinaleserna. Går det överhuvudtaget att respektera människors värdighet genom att låta dem leva ovärdiga liv? Innan vi drar några slutsatser vill jag redogöra för vissa saker som kan tala för att vi bör lämna dem i fred.

7.2 Det som talar mot kontakt

I brist på påståenden som talar mot att ta kontakt kommer jag under en egen rubrik ta upp vissa besvärande omständigheter som fungerar som motvikt till föregående avsnitt, för att på så sätt resonera kring om Nussbaum kan vara beredd att betala det pris ytterligare försök till kontakt kan innebära.

Rättfärdigandet förser berörda parter med goda skäl att förespråka modellen i sina länder och arbeta för att den ska införlivas i internationella dokument. Men det är en helt annan sak att ge sitt samtycke till ingripanden i en stat som inte erkänner eller

⁸²Nussbaum, 2010, s. 198

implementerar modellens mål. Om en politisk modell i sig omfattar ett starkt skydd av den nationella suveräniteten, som min version av förmågemodellen gör (med argumentet att nationell suveränitet är ett viktigt uttryck för mänsklig frihet och för människor grundläggande rättighet att leva under lagar som de själva väljer, så har den redan rest en stark barriär mot våldsamma ”humanitära interventioner” i en stat som lever upp till en minimal legitimitetsstandard. (Jag uppfattar denna som en betydligt lägre standard än full rättvisa, något som förmodligen ingen befintlig stat helt lever upp till).⁸³

I en diskussion om hur förmågemodellen ska implementeras finns det här citatet som till viss del talar för att the North Sentinel bör lämnas ifred. Idag påverkas inte Sentinaleserna av vare sig nationella eller internationella dokument, förutom de som direkt handlar om deras situation och hur den övriga världen ska behandla dem. Eftersom the North Sentinel inte är någon stat utan bara *behandlas som* en slags nation med rätt till självbestämmande är det svårt att bedöma huruvida ”det starka skyddet för den nationella suveräniteten” gäller även för dem. Det verkar dock osannolikt då de inte kan sägas leva upp till en ”minimal legitimitetsstandard”. Det här citatet ger oss anledning att leta efter starka skäl för att kunna rättfärdiga kontakt, men något principiellt förbud mot det går inte att finna.

På grund av att Nussbaum har ett så starkt fokus på var och ens förmåga kan jag inte se att det finns några egentliga hinder för att kontakta människor som inte når upp till tröskelvärdet av förmågorna. Det som talar för att hon trots detta skulle vilja avstå från att göra det är vissa historiska och samtida skäl till ett sådant företag.

7.3 Besvärande omständigheter

Jag menar alltså att Nussbaums teori genom sitt individuella fokus i grund och botten sanktionerar nya kontaktförsök. Samtidigt menar jag att konsekvenserna av ett ärligt sådant försök är såpass problematiska att Nussbaum, om hon av en händelse fick chansen att ta ett beslut om Indiens framtida policy, ändå skulle avstå från att ändra den.

⁸³Nussbaum, 2010, s. 116-117

Miller menar att det starkaste skälet till att lämna dem i fred är risken att sprida sjukdomar dessa grupper inte har något immunförsvar mot. Kontakter vi grupperna tar vi en kalkylerad risk som kan hota hela deras existens. Dessutom vet vi av erfarenhet att assimilering inte sker smärtfritt. Alkoholism och prostitution förekommer ofta hos de grupper som tidigare levit isolerade. Stora resurser krävs för att ge dessa grupper den hjälp de skulle behöva vid en ändrad policy.

Å andra sidan kan vi tänka på hur det blir med framtida generationer. Eftersom Sentinaleserna lever under förhållanden som gör att de ständigt hamnar under tröskeln för den mänskliga värdigheten kan vi anta att detta kommer fortsätta även i framtiden. Det innebär att alla barn som föds kommer få samma undermåliga valmöjligheter som sina föräldrar. Om vi gör en kostnadsanalys har vi två val, vilket är olyckligt då alla människor ska behandlas som mål. Antingen kontakter vi dem och gör allt för att göra detta på ett så bra och icke-skadligt sätt som möjligt men accepterar samtidigt att några liv kan gå till spillo både direkt och indirekt (genom att några fortfarande inte lever ett värdigt liv när de väl kontaktats). Eller så kontakter vi inte dem, vilket gör att *ingen* har en chans att leva värdiga liv.

Ett inte lika starkt, men ändå indirekt skäl, till varför Nussbaum skulle kunna tveka inför att sanktionera försök till kontakt är att det går emot den gängse synen inom människorättsrörelsen. Det finns idag ett starkt stöd för att lämna ursprungsbefolkningar i fred och skydda dem från företag som vill exploatera landområden de bor på. Det här är naturligtvis inget bra argument för att undvika en ny policy, men visar ändå att många människorättsarbetare och teoretiker skulle vara kraftiga motståndare till ett sådant projekt.

Vi kan även ta upp det jag påpekade under rubriken ”Kontakt eller intervention”. Vad skulle det egentligen innebära att ta ett beslut om att kontakta den här gruppen? Hur ska vi göra det? Vem ska göra det? Och hur ska vi förklara för dem varför vi gör det? Har till exempel Indien rätt att söka kontakt bara för att de satt upp en sten på ön som signalerar att den tillhör dem? Det låter som en kolonial metod som inte kan rättfärdigas.

Sentinaleserna pratar ett eget språk och skulle därför inte förstå varför vi kontakter dem. Det här är ett tydligt praktiskt problem som inte ska underskattas. Risken för att det blir en verklig form av gäster med gester är uppenbar.

7.4 Slutsats

Svaret på min fråga om hur vi enligt Nussbaum bör behandla Sentinaleserna tycks alltså mynna ut i en vägning av kostnader. Jag menar att Nussbaums teori rättfärdigar en ändrad policy, men att de faktiska omständigheterna gör att det ändå inte kan sanktioneras. Det här har, som vi ska se, konsekvenser både för Sentinaleserna och Nussbaums teori.

8 Diskussion

Nussbaum må klara sig undan från att klassas som västerländsk, men alternativet är måhända inte mycket bättre. Hon är civilisatorisk på det sättet att hennes teori exkluderar Sentinalesernas levnadssätt och klassar det som icke-människovärdigt. Om förmågemodellen ska vara meningsfull för *alla* människor ser jag ingen annan utväg än att alla människor lever under förhållanden där de kan dra nytta av statens fördelar. Utan kontakt med en stat är det svårt att se hur man ska kunna påverkas av modellen.

Nussbaums påstående om att rättigheter grundar sig i att man fötts till människa kan starkt ifrågasättas. Vi kan fortfarande säga att alla människor *bör* ha samma rättigheter, men dessa rättigheter är inte mer än “ord på papper”. Sentinaleserna kan, så länge vi behandlar dem som en nation med rätt till självbestämmande, *aldrig* få sina rättigheter uppfyllda. Om de har några rättigheter är dessa *helt* verkningslösa.

Om vi går tillbaka till Self-delimiting peoples, som bara fått begränsat utrymme i uppsatsen, säger mycket av det jag kommit fram till i analysen av Sentinalesernas situation även saker om dem. Jag menar att mycket tyder på att alla Self-delimiting peoples saknar både rättigheter och förmågor att leva värdiga mänskliga liv enligt Nussbaums definition. Med tanke på att det finns runt hundra sådana grupper av varierande storlek är det här klart olyckligt.

Så länge vi, och då menar jag omvärlden, avstår från att kontakta dem kan vi inte hantera de olikheter som finns inom grupperna. Vi får helt enkelt acceptera att det kan finnas många människor som skulle vilja leva andra liv men inte kan det. Om vi behandlar grupperna som kollektiv försvinner våra möjligheter att rikta vår uppmärksamhet mot den enskilda individen.

Det här gör att en central dimension av Nussbaums teori måste överges. Var och ens förmåga blir hela gruppens förmåga, trots att denna grupp inte har alla förmågor.

Det verkar som att Nussbaum vill ha kvar kakan och äta den när hon förespråkar implementering av förmågemodellen i nationers grundläggande struktur samtidigt som hon vill att alla ska omfattas av den. Jag menar att hennes syn på vikten av förmågesäkerhet gör att hon måste välja här: Antingen erkänner hon att modellen riktar sig till medborgare i nationer eller så släpper hon kravet på detta vilket gör att rättigheterna riskerar att få mindre substans.

Det går att dra starka slutsatser utifrån Nussbaums lista och säga att Sentinaleserna inte lever värdiga liv och att de därför bör kontaktas och få den hjälp de behöver för att i framtiden kunna göra det. Eller så säger vi att teorin inte kan appliceras på grund av deras speciella livsbetingelser vilket gör att vi erkänner att värdena inte är universella. Jag anser att det andra alternativet är bättre. Inom samhällen där det finns en stat kan modellen göra stor skillnad för människors liv. Men utanför denna sfär är den snarare skadlig om vi drar konsekvenserna av den till sin spets.

Jag menar att Nussbaums bemötande av de tre argumenten mot universella värden (som jag redogjorde för under teoriavsnittet) kan vara sund och giltig argumentation *samtidigt* som hon inte klarar av att möta vissa av de utmaningar hon ställs inför i relation till Sentinaleserna. Det beror på att ingångsvärdet i hennes teori är att människor lever i stater som har möjlighet att tillgodose dess invånares, åtminstone grundläggande, behov.

Self-delimiting peoples är ett intressant fenomen och mycket mer kan sägas om dem. Jag anser att det inte är så lätt som att ta fram en rad kriterier och sedan bedöma deras livskvalité utifrån dem. Om detta hade varit självklart är det svårt att förklara den starka intuition jag, och andra med mig, har som säger att vi borde lämna dem i fred och inte tvinga in dem under vårt paraply. Det är människor vi talar om. Deras liv kan innehålla många saker våra inte gör och tvärtom.

Det perspektiv jag använt mig av har gett insikter om Nussbaums position som jag inte hade kunnat få utan det. När jag läst hennes teori som om jag satt på ön framkommer saker som jag annars inte skulle ha reagerat på. Därför har det valda perspektivet väl tjänat sitt syfte.

Eftersom det finns en tydlig maktassymetri mellan oss och Self-delimiting peoples, som ju saknar en egen röst i de här frågorna, skulle en alternativ metod för att analysera materialet kunna vara diskursanalytisk. Men på grund av att Nussbaum genomgående argumenterar för sin sak fann jag ändå den metod jag valt mer tillfredsställande. Om mitt primärmaterial hade handlat om Sentinalesernas situation hade en diskursanalytisk metod varit att föredra då den skulle kunna ge insikter om hur grupperna porträtteras i till exempel massmedia.

Det skulle vara intressant att på ett högre plan diskutera hur olika typer av makt, såväl staters som teoretikers, påverkar gruppernas situation. Ett sådant projekt skulle klart skilja sig från det jag ägnat mig åt och är något som kan vara intressant att undersöka i framtiden.

Jag vill avsluta med att uppmana mina läsare till att själva reflektera över hur de ser på detta fenomen. Finns det verkligen en universell måttstock vi kan använda oss av för att slå fast vad som är ett värdigt mänskligt liv och inte? Hur vi ställer oss till detta kan säga en hel del om hur vi ser på dessa grupper och även oss själva.

9 Referenser

Böcker

Libers Världsatlas, Liber AB, Fjärde upplagan, Tryck: Mladinska Knjiga, Slovenien 2004, Stockholm, 2001

Mann, Singh Rann, *Andaman and Nicobar Tribes Restudied: Encounters and Concerns*, Mittal Publications, 2005

Nussbaum, Martha Craven, *Kvinnors liv och social rättvisa: ett försvar för universella värden*, Daidalos, Göteborg, 2002

Nussbaum, Martha Craven, *Främja förmågor: en modell för mänsklig utveckling*, Karneval, Stockholm, 2010

Artiklar (PDF)

Goodheart, Adam, The Last Island of the Savages, *American Scholar*, Autumn2000, Vol. 69 Issue 4

James, Susan, Rights as Enforceable Claims, *Proceedings of the Aristotelian Society*, 1/1/2003, Vol. 103

Miller, Lantz Fleming, Rights of Self-delimiting Peoples: Protecting Those Who Want No Part of Us, *Human Rights Review*, 14(1), 31-51, March 2013

Pandya, Vishvajit, Through Lens and Text: Constructions of a 'Stone Age' Tribe in Andaman Islands, *History Workshop Journal*. Vol. 67 Issue 1. 2009

Elektroniska källor

Andaman and Nicobar Tourism, General Information, <http://www.andamans.gov.in> (Hämtad 20150106)

Business Ethics Quarterly, About, Volume 23, Issue 4, October 2013, http://www.pdcnet.org/pdc/bvdb.nsf/purchase?openform&fp=beq&id=beq_2013_0023_0004_0617_0619 (Hämtad 20141124)

Foster, Peter, Stone Age tribe kills fishermen who strayed on to island, *The Telegraph*, 20060208, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/india/1509987/Stone-Age-tribe-kills-fishermen-who-strayed-on-to-island.html> (Hämtad 20150106)

McDougall, Dan, Survival comes first for the last Stone Age tribe world, *The Guardian*, 20060212, <http://www.theguardian.com/world/2006/feb/12/theobserver.worldnews12> (Hämtad 20150106)

Survival International, *Questions and answers: uncontacted tribes*, <http://www.uncontactedtribes.org/articles/3109-questions-and-answers-uncontacted-tribes> (Hämtad 20150107)

Survival International, News, *Indian President's passionate plea against assimilating tribes*, 20140116, <http://www.survivalinternational.org/news/9904> (Hämtad 20150104)

Survival International, *The most isolated tribe in the world?*, <http://www.uncontactedtribes.org/articles/3101-the-most-isolated-tribe-in-the-world> (Hämtad 20150111)

The University of Chicago, Faculty & Staff, Martha Nussbaum,
<http://philosophy.uchicago.edu/faculty/nussbaum.html> (Hämtad 20141124)